

not take into account the aggravating circumstances provided for in Part 2 Art. 121 of the Criminal Code of Ukraine. It is proposed in the special regulations that provide for criminal liability for causing intentional grievous bodily harm to a special victim to provide for such aggravating circumstances as the commission of this act in a way that has the character of special torture, committed by a group of persons, on order, or that caused the death of the victim.

Key words: *intent, grievous bodily harm, severity, criminal offense, general norm, special norm, aggravating circumstances.*

УДК 342.951:351.85

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-4-31>

Андрій КАЛАШНИК®

аспірант кафедри адміністративного права і процесу
(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)
d_alpaa@dduvs.edu.ua

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Національна безпека є одним із ключових складників стабільного функціонування держави, збереження її суверенітету та територіальної цілісності. Одним із важливих аспектів забезпечення національної безпеки України є створення ефективної системи моніторингу загроз.

У ході дослідження встановлено, що моніторинг у загальному уявленні являє собою процес постійного або періодичного спостереження за об'єктом, явищем чи ситуацією з метою оцінки його стану, змін або динаміки. Моніторинг характеризується тривалістю дії, а його метою є спостереження та встановлення певних змін та впливів на об'єкт, явище, подію тощо.

Моніторинг загроз саме національній системі являє собою процес постійного спостереження, збору, аналізу та оцінки інформації, спрямований на виявлення потенційних чи реальних загроз, які можуть вплинути на безпеку, стабільність або функціонування критичних систем держави.

Адміністративно-правове забезпечення є основою для ефективної роботи органів державної влади у сфері моніторингу загроз. Воно включає розроблення нормативно-правових актів, організаційних заходів та інструментів, спрямованих на виявлення, оцінку, прогнозування та нейтралізацію загроз. Окрім того, адміністративно-правові інструменти створюють передумови для впровадження сучасних технологій та методів моніторингу, що дає змогу своєчасно реагувати на потенційні ризики та нейтралізувати їх на ранніх етапах.

У статті розглянуто особливості адміністративно-правового забезпечення моніторингу загроз національній безпеці України, досліджено та порівняно досвід зарубіжних країн, проаналізовано чинні нормативно-правові акти тощо.

За результатом опрацьованого виявлено недоліки адміністративно-правового забезпечення моніторингу загроз національній безпеці в Україні та запропоновано шляхи їх подолання та покращення їх дієвості.

Ключові слова: *ідентифікація загроз, моніторинг загроз, національна безпека, адміністративно-правове забезпечення, адміністративно-правові інструменти.*

Постановка проблеми. Забезпечення національної безпеки є однією з головних функцій держави, яка гарантує стабільність її існування, суверенітет та територіальну цілісність. У сучасних умовах геополітичної нестабільності, зростання гібридних загроз

і внутрішніх викликів ефективний моніторинг загроз стає критично важливим елементом національної безпеки. Такий моніторинг дає змогу своєчасно виявляти, оцінювати та нейтралізувати ризики, що можуть впливати на безпеку держави, суспільства та її громадян.

Актуальність проблеми посилюється недостатньою ефективністю чинних адміністративно-правових механізмів, які не забезпечують належної координації та взаємодії між органами влади, а також не враховують сучасні виклики, пов'язані зі швидкою динамікою змін у сферах безпеки. Відсутність чітких алгоритмів і стандартів моніторингу загроз у законодавчому полі України призводить до формалізації підходів, що ставить під загрозу своєчасне реагування на нові виклики. Тому дослідження адміністративно-правового забезпечення моніторингу загроз є вкрай важливим як для усунення існуючих прогалин, так і для впровадження інноваційних підходів, які враховують найкращий міжнародний досвід.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Попри те, що проблеми адміністративно-правового забезпечення національної безпеки є предметом досліджень багатьох учених (зокрема, йдеться про роботи В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, О.Ф. Бантишева, В.М. Бевзенка, О.І. Безпалової, Ю.П. Битяка, В.Т. Білоуса, А.Т. Комзюка, С.Ф. Константінова, Є.В. Кобка, М.В. Лошицького, М.І. Мельника, О.М. Музичука, Г.О. Пономаренко, Г.П. Ситника, А.О. Собакаря, М.М. Тищенко, З.Д. Чуйко та ін.), у вітчизняній юридичній літературі відповідні засоби аналітично-оціночного характеру висвітлено недостатньо, в існуючих наукових працях ці питання досліджувалися фрагментарно або в рамках ширшої адміністративно-правової проблематики.

Метою статті є визначення місця моніторингу серед інших адміністративно-правових засобів протидії загрозам національної безпеки держави, а також з'ясування його сутності та перспектив розвитку з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та українських реалій сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правове забезпечення є сукупністю адміністративно-правових норм і механізмів, які сприяють ефективній реалізації завдань і функцій органів виконавчої влади [1, с. 354–355]. На важливості адміністративно-правового забезпечення як складової частини державного управління, що включає у себе як правові інструменти, так і організаційні заходи, спрямовані на забезпечення стабільності та правопорядку в суспільстві, наголошують й інші вчені [12; 13].

Отже, адміністративно-правове забезпечення є сукупністю певних засобів, що спрямовані на забезпечення ефективного виконання публічно-управлінських функцій, реалізації норм адміністративного права та досягнення суспільних цілей за допомогою відповідних правових механізмів. У контексті нашого дослідження нам потрібно виокремити певні засоби та механізми, які будуть забезпечувати функціонування процесу моніторингу загроз національній безпеці.

Українській енциклопедії міститься таке визначення: «Моніторинг, або моніторинг, – система постійного спостереження за явищами і процесами» [15].

Г.М. Бірюков тлумачить поняття «моніторинг» як спосіб дослідження реальності, що використовують у різних науках [2].

Якщо розглядати поняття моніторингу загроз національній безпеці, то можна зазначити, що моніторинг включає збір, накопичення та впорядкування необхідної інформації, аналіз та оцінку результатів роботи органів влади з метою прогнозування розвитку національної безпеки, а також із метою зменшення ризиків та загроз для України, підвищення ефективності процесів планування та управління забезпеченням національної безпеки.

Зарубіжні країни мають значний досвід у створенні дієвих систем моніторингу. Значну роль на підготовчому етапі відіграють створені незалежні мозкові центри (think tank), які виконують роль постійного вдосконалення заходів для моніторингу.

Найдієвіші так звані мозкові центри моніторингу загроз національній безпеці існують у США, а саме корпорація RAND; у Нідерландах створено Гаазький центр стратегічних

досліджень, а у Великій Британії є аналітичний центр DEMOS. Ці центри взаємодіють із владою країни, під час проведення моніторингових заходів аналізують безпекову ситуацію у певному секторі безпеки і надають рекомендації щодо її вдосконалення та зазначають про виявлені зміни та нові загрози. Головною передумовою у роботі таких центрів із метою всебічного моніторингу загроз національній безпеці є запровадження розроблення паспортів загроз. Дані паспорти містять у собі опис певної як наявної, так і можливої загрози, що включає у себе повний її аналіз [4, с. 6, 46].

Що стосується саме побудови процесу моніторингу в Україні потрібно звернути увагу на таке.

Р.Б. Примуш у своїй роботі досліджував етапи формування і становлення системи моніторингу стану національної безпеки в Україні [5], за його аналізом цей процес є досить складним для України.

Оцінка стану національної безпеки України з моменту її незалежності довгий час залишалася неупорядкованою, а ключовий механізм цієї системи – апарат моніторингу – не був сформований. У Концепції національної безпеки України 1997 р. не існувало взагалі інструментів для оцінювання загроз, не здійснювався моніторинг виконання такої Концепції і не розроблявся план його реалізації.

Значним проривом у вирішенні такої проблеми стало підписання Наказу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року», у якому державним органам було доручено створити систему моніторингу. Це передбачало запровадження показників стану національної безпеки, організацію збору, обробки та аналізу даних щодо змін ситуації у різних сферах відповідно до визначених критеріїв [11]. Так, на даному етапі це були лише шляхи до розроблення механізму моніторингу, який поки не висвітлював конкретні результати, але саме це поклало початок для формування розуміння того, що процес моніторингу є важливим для боротьби як із внутрішніми, так і з зовнішніми загрозами.

Для того щоб процес моніторингу мав дієвість, варто виокремити його структуру, наприклад уся система моніторингу повинна мати такі складники, як елементи дослідження, система суб'єктів та об'єктів. Об'єктом моніторингу будуть певні обставини, чинники, які негативно впливають на національну безпеку, а суб'єктами будуть органи державної влади, органи місцевого самоврядування, що наділені державно-владними повноваженнями в питаннях забезпечення національної безпеки.

А.Б. Качинський у своєму дослідженні також зауважив, що система моніторингу має спиратися та існувати на конкретних принципах, таких як достовірність, системність, своєчасність, комплексність [3].

В Україні акцентування уваги на заходах моніторингу потенційних загроз національній безпеці зазначається у значній кількості нормативно-правових документів, розглянемо деякі з них.

1. Закон України «Про національну безпеку України», який визначає основні засади державної політики у сфері безпеки та оборони, включаючи прогнозування, аналіз та виявлення потенційних загроз.

Наприклад, у цьому Законі чітко зазначено, що Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України визначає загрози національній безпеці у сферах громадської безпеки та цивільного захисту та шляхи досягнення цілей і реалізації пріоритетів державної політики у цих сферах. До таких шляхів досягнення цілей відносять розроблення та здійснення моніторингу загроз [9].

Опрацьовуючи дану Стратегію, вбачається, що належна організація її реалізації [14] включає проведення моніторингу та здійснення контролю за станом безпеки, але чітких алгоритмів чи етапів для проведення моніторингу не зазначено.

2. Далі, звернемо увагу на Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки». Цим Законом значно розширили перелік суб'єктів адміністративно-правового реагування щодо виявлення загроз національній безпеці та їх повноваження саме щодо здійснення моніторингу наявних або потенційних загроз національній безпеці України з метою їх виявлення та вжиття заходів для нейтралізації їхнього впливу на діяльність банку.

Із редакції Закону вбачається недолуга та нечітка вказівка законотворця, а саме: «...суб'єкт управління державного банку; державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать господарському товариству, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, зобов'язаний здійснювати моніторинг наявних або потенційних загроз національній безпеці України та у випадку їх виявлення вживати заходів для нейтралізації їхнього впливу на діяльність банку. Перелік конкретних заходів визначається суб'єктом управління або за його рішенням керівником банку з урахування його повноважень...» [16].

Тобто заходи моніторингу знову не є встановленими, вони повинні створюватися такими суб'єктами самостійно. Тут одразу виникає питання: за якими правилами потрібно розробляти такі заходи, які є вимоги та стандарти тощо?

Саме із цього вбачаємо, що сьогодні існує лише формальний підхід до здійснення заходів моніторингу загроз, що, як наслідок, не буде дієвим для досягнення мети захисту національної безпеки.

3. Цікавим також є Указ Президента України № 121/2021 [10], який регулює моніторинг зовнішніх та внутрішніх загроз саме у секторі воєнної безпеки України, але знову чітких заходів та вимог до їх проведення ми не бачимо.

4. 06 серпня 2024 р. на сайті Урядового порталу Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України заявлено про те, що Кабінет Міністрів України схвалив Порядок здійснення моніторингу загроз хімічній безпеці та виявлення їх джерел.

Під час аналізу такого Порядку вже вбачається позитивний аспект, адже його редакція [8] чітко визначає, що моніторинг буде мати певні етапи, які зазначені у ч. 3 ст. 26 Закону України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією», а саме:

- 1) пошук та збір даних за ознаками наявності загроз хімічній безпеці;
- 2) аналіз отриманих даних, розподіл виявлених загроз за ступенем ризику, пошук взаємозв'язку між виявленою загрозою та її джерелом;
- 3) звіт за результатами здійснення моніторингу [7].

Це один із небагатьох нормативних актів України, який визначив хоча б етапи здійснення моніторингу.

На жаль, опрацьовуючи значну кількість законів України, стратегій, указів, нами вбачається, що Україна в особі органів влади намагається зробити обов'язковим заходи моніторингу загроз для кожного напряму національної безпеки, але, на превеликий жаль, законотворець не дає чіткої інструкції, як цей процес моніторингу повинен бути проведений, за якими стандартами чи за якою відомою системою моніторингу у світі, наприклад, як було нами зазначено вище, – це створення мозкових центрів.

Отже, адміністративно-правове забезпечення моніторингу є недосконалим у нашій країні та потребує значного вдосконалення з боку держави.

До необхідних дій щодо поліпшення даної проблеми можна включити:

- розроблення єдиних рекомендацій, інструкцій щодо проведення моніторингових дій для виявлення викликів та загроз національній безпеці, що буде включати конкретні етапи, дії та вимоги до його проведення;

- запозичення міжнародного досвіду моніторингу загроз та викликів для національної безпеки.

До загальних заходів моніторингу можна включити ті, які можуть стати конкретними етапами для здійснення таких дій:

- аналіз ситуаційних карт та звітів про поточну ситуацію в галузі безпеки;
- проведення порівнянь щодо зміни показників у галузі безпеки та виявлення чинників, які на це впливали;
- перевірка готовності органів влади та сил цивільного захисту до оперативного реагування;
- перевірка взаємодії між міністерствами, відомствами та місцевими органами влади під час надзвичайних ситуацій;
- аналіз комунікаційних систем і механізмів передачі інформації між різними рівнями органів влади тощо.

Отже, адміністративно-правове забезпечення моніторингу загроз у нашій країні є недосконалим та потребує дієвих доопрацювань.

Висновки. Адміністративно-правове забезпечення моніторингу загроз національній безпеці України є ключовим елементом ефективної державної політики у сфері безпеки. Проведений аналіз дав змогу виявити, що сучасна система моніторингу потребує удосконалення через запровадження чітких нормативних стандартів, підвищення координації між органами державної влади та адаптацію кращих міжнародних практик. Визначальними аспектами вдосконалення є забезпечення прозорості процедур, використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій та формування системи оперативного реагування на динамічні виклики і загрози.

Результати дослідження підтверджують необхідність формування комплексного підходу до моніторингу загроз, який поєднуватиме правові, організаційні та технологічні засади. Підвищенню ефективності моніторингу загроз національній безпеці країни, посиленню безпекового потенціалу держави та збереженню її суверенітету й стабільності в умовах сучасних глобальних викликів сприятимуть:

- ухвалення спеціального закону про моніторинг загроз національній безпеці, який би визначав єдині стандарти збору, аналізу та реагування на них;
- доповнення Закону України «Про національну безпеку України» положеннями про обов’язкову інтеграцію сучасних інформаційних технологій у процес моніторингу загроз національній безпеці;
- упровадження на рівні підзаконних актів чітких процедур обміну інформацією між суб’єктами забезпечення національної безпеки для підвищення ефективності міжвідомчої координації та взаємодії;
- розширення функціональних можливостей органів, відповідальних за моніторинг загроз національній безпеці, шляхом надання їм додаткових повноважень у сфері прогнозування та оцінки ризиків;
- упровадження навчальних програм для співробітників відповідних органів, спрямованих на підвищення їхньої компетенції в управлінні загрозами;
- забезпечення регулярного аудиту системи моніторингу загроз національній безпеці для виявлення прогалин та їх оперативного усунення;
- створення єдиної цифрової платформи для обміну даними між державними органами, що дасть змогу зменшити дублювання інформації та прискорити процеси реагування на виклики та загрози національній безпеці країни.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. 4-е вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.

2. Бірюков Г.М. Фінансовий моніторинг у протидії легалізації (відмиванню) коштів в Україні. URL: http://www.economyconfer.com.ua/full_article/580
3. Качинський А.Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень. Київ : НІСД, 2013. 104 с.
4. Обґрунтування концептуальних та організаційно-правових засад розроблення паспортів загроз національній безпеці України : навчально-методичний посібник / Г.П. Ситник та ін. Київ : НАДУ, 2012. 52 с.
5. Примуш Р.Б. Система державного моніторингу у сфері національної безпеки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 4. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/42.pdf
6. Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки : Закон України від 01.04.2022. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t222182?an=&ed=&dtm=&le=>
7. Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією : Закон України від 01.12.2022 № 2804-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2804-20#n333>
8. Про затвердження Порядку проведення моніторингу загроз хімічній безпеці та виявлення їх джерел : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2024 № 891. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/891-2024-%D0%BF#Text>
9. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n93>
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України : Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>
11. Романов І.В. Державне управління сектором безпеки і оборони: теорія, практика, стратегія : монографія. Київ : ННДЦ ОТ і ВБ України, 2007. 218 с.
12. Собакарь А.О., Нестерцова-Собакарь О.В. Категоріально-теоретичний вимір національної безпеки України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 107–111.
13. Собакарь А.О., Нестерцова-Собакарь О.В. Сучасні детермінанти розвитку державної політики забезпечення національної безпеки України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 67–71.
14. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України від 29.06.2021. URL: <https://mvs.gov.ua/ministry/normativna-baza-mvs/proekti-normativnix-aktiv/strategiya-gromadskoyi-bezpeki-ta-civilnogo-zaxistu-ukrayini-zatverdzeno-vid-29062021>
15. Юридична енциклопедія / ред. Ю.С. Шемшученко та ін. Київ : Укр. енцикл. ім. М.П. Бажана, 1998. Т. 3 : К-М. 2001. 792 с.

Надійшла до редакції 27.11.2024

References

1. Administratyvne pravo Ukrainy. Povnyy kurs [Administrative Law of Ukraine. Full course]: pidruch. V. Halun'ko, P. Dikhtyevs'kyi, O. Kuz'menko ta in. ; za red. V. Halun'ka, O. Pravotorovoyi. 4-e vyd. Kherson : OLDI-PLYuS, 2021. 656 p. [in Ukr.].
2. Biryukov, H.M. Finansovy monitorynh u protydyi lehalizatsiyi (vidmyvannyu) koshtiv v Ukraini (Financial monitoring in combating money laundering in Ukraine). Retrieved from http://www.economyconfer.com.ua/full_article/580. [in Ukr.].
3. Kachyns'kyi, A.B. (2013). Indykatory natsional'noyi bezpeky: vyznachennya ta zastosuvannya yikh hranychnykh znachen' [National security indicators: definition and application of their threshold values]. Kyiv : NISD, 104 p. [in Ukr.].
4. Obgruntuvannya kontseptual'nykh ta orhanizatsiyno-pravovykh zasad rozrobky pasportiv zahroz natsional'niy bezpetsi Ukrainy [Substantiation of the conceptual and organizational and legal principles of developing passports of threats to the national security of Ukraine]: navch.-metod. posib. / avt. kol.: H.P. Sytnyk, V.I. Abramov, V.A. Mandrahelya ta in. Kyiv : NADU, 2012. 52 p. [in Ukr.].
5. Prymush, R.B. (2018). Sistema derzhavnoho monitorynhu u sferi natsional'noyi bezpeky Ukrainy [System of state monitoring in the field of national security of Ukraine]. *Elektronne vydannya «Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok»*. № 4. Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/42.pdf. [in Ukr.].

6. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrainy shchodo zdiysnennya monitorynhu potentsiynykh zahroz natsional'niy bezpetsi Ukrainy u sferi ekonomiky [On amendments to some laws of Ukraine regarding monitoring of potential threats to the national security of Ukraine in the field of economy] : Zakon Ukrainy vid 01.04.2022. Retrieved from <https://ips.ligazon.net/document/t222182?an=&ed=&dtm=&le=->. [in Ukr.].
7. Pro zabezpechennya khimichnoyi bezpeky ta upravlinnya khimichnoyu produktsiyeu [On ensuring chemical safety and management of chemical products] : Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 № 2804-IX, Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2804-20#n333>. [in Ukr.].
8. Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya monitorynhu zahroz khimichniy bezpetsi ta vvyavlennya yikh dzherel [On approval of the Procedure for monitoring threats to chemical safety and identifying their sources] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.08.2024 № 891. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/891-2024-%D0%BF#Text>. [in Ukr.].
9. Pro natsional'nu bezpeku Ukrainy [On national security of Ukraine: Law of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n93>. [in Ukr.].
10. Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrainy [On the decisions of the National Security and Defense Council of Ukraine] : Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 25.03.2021 № 121/2021. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>. [in Ukr.].
11. Romanov I.V. (2007). Derzhavne upravlinnya sektorom bezpeky i oborony: teoriya, praktyka, stratehiya [State management of the security and defense sector: theory, practice, strategy]: monohraf. Kyiv : NNDTS OT i VB Ukrainy, 218 p. [in Ukr.].
12. Sobakar', A.O., & Nestertsova-Sobakar', O.V. (2018.) Katehorial'no-teoretychnyy vymir natsional'noyi bezpeky Ukrainy. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav.* № 4, pp. 107–111. [in Ukr.].
13. Sobakar', A.O., & Nestertsova-Sobakar', O.V. (2018). Suchasni determinanty rozvytku derzhavnoyi polityky zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrainy [Modern determinants of the development of state policy for ensuring national security of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav.* № 3, pp. 67–71. [in Ukr.].
14. Stratehiya hromads'koyi bezpeky ta tsyvil'noho zakhystu Ukrainy vid 29.06.2021 [Strategy of Public Security and Civil Protection of Ukraine of September 29, 2021]. Retrieved from <https://mvs.gov.ua/ministry/normativna-baza-mvs/proekti-normativnix-aktiv/strategiya-gromadskoyi-bezpeki-ta-civilnogozaxistu-ukrayini-zatverdzeno-vid-29062021>. [in Ukr.].
15. Yurydychna entsyklopediya [Legal Encyclopedia] / red. Yu.S. Shemshuchenko ta in. Kyiv : Ukr. entsykl. im. M.P. Bazhana, 1998. Vol. 3 : K-M. 2001. 792 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andrii Kalashnyk. Innovative approaches to improving administrative and legal support for monitoring threats to Ukraine's national security.

National security is one of the key components of the stable functioning of the state, preservation of its sovereignty and territorial integrity. One of the important aspects of ensuring Ukraine's national security is the creation of an effective threat monitoring system.

In the course of the research, it was established that monitoring in general is a process of constant or periodic observation of an object, phenomenon or situation in order to assess its state, changes or dynamics. Monitoring is characterized by the duration of action, and its purpose is to observe and establish certain changes and impacts on an object, phenomenon, event, etc.

Monitoring threats to the national system is a process of constant observation, collection, analysis and assessment of information aimed at identifying potential or real threats that may affect the security, stability or functioning of critical state systems.

Administrative and legal support is the basis for the effective work of state authorities in the field of threat monitoring. It includes the development of regulations, organizational measures and tools aimed at identifying, assessing, forecasting and neutralizing threats. In addition, administrative and legal instruments create prerequisites for the introduction of modern technologies and monitoring methods, which allows timely response to potential risks and neutralizing them in the early stages.

This article examines the peculiarities of the administrative and legal support for monitoring threats to the national security of Ukraine, examines and compares the experience of foreign countries, analyzes current legal acts, etc.

Based on the results of the study, the shortcomings of the administrative and legal support for monitoring threats to national security in Ukraine were identified, and ways to overcome them and improve their effectiveness were proposed.

Key words: *threat identification, threat monitoring, national security, administrative and legal support, administrative and legal tools.*

УДК 343.9.02

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-4-32>

Денис ЛУТІЙ[®]

аспірант кафедри кримінально-правових
дисциплін ННІ права та інноваційної освіти
(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)
d_crlld@dduvs.edu.ua

СТАН НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УСТАНОВЛЕННЯМ АБО ПОШИРЕННЯМ ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

У статті на підставі аналізу фахової правничої літератури досліджено стан наукового розроблення проблем виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних з установами або поширенням злочинного впливу.

За результатами використання окремих методів наукового пізнання, зокрема аналізу, синтезу та порівняння, виокремлено основні підходи до окресленої проблематики, у тому числі визначено існуючі критерії систематизації таких досліджень у процесі розкриття питань під час висвітлення стану наукового розроблення з суміжних галузей знань, зокрема: кримінально-правова кваліфікація; нормативно-правове визначення; класифікація за науковими напрямками, видова методика розслідування, оперативно-розшукова протидія організованим злочинній діяльності та ін. У результаті в контексті предмету дослідження запропоновано систематизацію наявних наукових розвідок здійснювати в межах наук кримінально-правового циклу, а саме: кримінального права, кримінального процесу та криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності. Виокремлено роботи фахівців за напрямом кримінально-правового забезпечення та кваліфікації, криміналістичного забезпечення розслідування, оперативно-розшукової протидії діяльності організованих злочинних об'єднань.

Вивчення наукових досліджень за цією класифікацією дало змогу дійти висновку, що питання виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних з установами або поширенням злочинного впливу, досліджено фрагментарно. Найбільша кількість фахових наукових розробок констатована з питань кримінально-правового забезпечення, що зумовлено внесенням змін до Кримінального кодексу України 2020 р. Також виокремлено та досліджено наукові роботи вітчизняних учених із питань оперативно-розшукової протидії діяльності злочинних об'єднань за видами злочинів, що мають вагоме значення у контексті подальшого вивчення питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів за предметом дослідження. Визначальне місце відведено науковим роботам із питань криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими групами та злочинними організаціями. Наведене дало змогу виокремити малодосліджені питання та визначити пріоритетні напрями подальших наукових розвідок із питань розслідування злочинів, пов'язаних з установами або поширенням злочинного впливу.

Ключові слова: *організована злочинність, злочинний вплив, кримінально-правова кваліфікація, методика розслідування, оперативно-розшукова протидія, виявлення, документування, встановлення, поширення злочинного впливу.*